

2019

**Státní cena
za literaturu**

**Státní cena
za překladatelské dílo**

**Ceny Ministerstva kultury
za přínos v oblastech divadla,
hudby, výtvarného umění
a architektury**

**Ceny Ministerstva kultury
za přínos v oblasti
kinematografie a audiovize**

Vážené dámy, vážení pánové,

dovolte mi pozdravit vás u příležitosti předávání státních cen a cen Ministerstva kultury. V průběhu celého letošního roku si připomínáme třicet let od sametové revoluce, která započala období nevídané svobody. Nesmíme však zapomenout, že demokracie je křehká a vyžaduje naši neustálou péči. Jedním z předpokladů svobodné společnosti je svobodný prostor pro umění.

Přeji letošním laureátům a nám všem ostatním, abychom dokázali tento prostor smysluplně naplnit originálními a živými kulturními počiny.

PhDr. Lubomír Zaorálek
ministr kultury

Státní cena za literaturu Karol Sidon

za celoživotní přínos české literatuře

Narozen 1942 v Praze. Dramatik, prozaik, scenárista, esejista, překladatel. Vrchní zemský rabín. Bývalý chartista a disident. Vystudoval dramaturgii a scenáristiku na FAMU. Pracoval v Československém rozhlasu, v Krátkém filmu, v redakci *Literárních listů* a *Listů*. Za normalizace v manuálních profesích; publikace v exilu a samizdatu (prózy *Boží osten*, *Brány mrazu*, *Evangelium podle Josefa Flavia*). Od roku 1983 žil v Německu, později v Izraeli, po roce 1989 znovu v Čechách. Na přelomu šedesátých a sedmdesátých let zazářil jednak knihami *Sen o mém otci* a *Sen o mně*, jednak scenáristickou spoluprací s režisérem Jurajem Jakubiskem. Je autorem řady divadelních her (souborně *Dramata*, 2012). Po roce 2000 se realizoval znovu jako spisovatel (monumentální tetralogie *Kde lišky dávají dobrou noc: Altschulova metoda*, 2014; *Piano live*, 2015; *Puzzle*, 2016; *Outsider*, 2017) a rovněž jako překladatel (v roce 2012 vyšel jeho překlad *Tóry* pod názvem *Pět knih Mojžíšových*).

Cena se uděluje od roku 1995 v návaznosti na tradici první republiky (ustavena 1920). Je určena k ohodnocení významného původního díla české literatury nebo dosavadní literární tvorby. Státní cena za literaturu se uděluje na návrh poroty jmenované ministrem kultury.

Laureáti:

- 1995 **Ivan Diviš**
- 1996 **Emil Juliš**
- 1997 **Milan Jankovič**
- 1998 **Vladimír Macura**
- 1999 **Josef Škvorecký**
- 2000 **Karel Šiktanc**
- 2001 **Věroslav Mertl**
- 2002 **Květa Legátová**
- 2003 **Petr Kabeš**
- 2004 **Pavel Brycz**
- 2005 **Edgar Dutka**
- 2006 **Vladimír Körner**
- 2007 **Milan Kundera**
- 2008 **Ludvík Vaculík**
- 2009 **Zdeněk Rotrekl**
- 2010 **Antonín Bajaja**
- 2011 **Daniela Hodrová**
- 2012 **Ivan Wernisch**
- 2013 **Petr Hruška**
- 2014 **Patrik Ouředník**
- 2015 **Pavel Šrut**
- 2016 **Petr Král**
- 2017 **Jáchym Topol**
- 2018 *cena nebyla předána*

Státní cena za překladatelské dílo Anna Kareninová

za dosavadní
překladatelské dílo
v oblastech krásné
literatury a filmu

Narozena 1954 v Praze. Překladatelka, esejistka, publicistka, autorka rozhlasových pořadů. Vystudovala francouzštinu a italštinu na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, pracovala v redakci nakladatelství Odeon, jako šéfredaktorka revue *Světová literatura* a šéfredaktorka nakladatelství Český spisovatel. Do češtiny převala tituly Guillaumea Apollinaira, Marguerite Durasové, Reného Chara, Michela de Ghelderode, Tommasa Landolfiho nebo Nathalie Sarrautové. Poslední dekády se soustředí na překlady kompletního díla romanopisce Louise-Ferdinanda Céline a básníka Ezry Pounda (obojí pod hlavičkou brněnského nakladatelství Atlantis). Je autorkou monografie *Céline v Čechách* (2010). Zabývá se dlouhodobě i překlady filmovými (Antonioni, Fellini, Greenaway, Godard, Truffaut, Visconti ad.).

Cena se uděluje od roku 1995. Je určena k ohodnocení významného literárního překladu z cizího jazyka do češtiny nebo za dosavadní činnost v oblasti překladu literárních děl. Státní cena za překladatelské dílo se uděluje na návrh poroty jmenované ministrem kultury.

Laureáti:

- 1995 **Josef Hiršal**
- 1996 **Ludvík Kundera**
- 1997 **Luba a Rudolf Pellarovi**
- 1998 **Jindřich Pokorný**
- 1999 **Lumír Čivrný**
- 2000 **Anna Valentová**
- 2001 **Jan Vladislav**
- 2002 **Jiří Pelán**
- 2003 **Dušan Karpatský**
- 2004 **Dušan Zbavitel**
- 2005 **Pavla Lidmilová**
- 2006 **František Fröhlich**
- 2007 **Antonín Přidal**
- 2008 **Jiří Stromšík**
- 2009 **Miroslav Jindra**
- 2010 **Oldřich Král**
- 2011 **Martin Hilský**
- 2012 **Vladimír Mikeš**
- 2013 **Vratislav J. Slezák**
- 2014 **Jiří Pechar**
- 2015 **Hanuš Karlach**
- 2016 **Pavel Dominik**
- 2017 **Eva Kondrysová**
- 2018 **Helena Stachová**

Cena Ministerstva kultury za přínos v oblasti divadla Jan Nebeský

za invenční a inspirativní
pojetí současné
divadelní režie

Narozen 1953 v Roudnici nad Labem. Vystudoval režii na pražské Divadelní fakultě Akademie múzických umění (DAMU). Jeho první angažmá bylo v Divadle Vítězného února Hradec Králové (dnes Klicperovo divadlo), poté v Praze režíroval v Divadle S. K. Neumanna (dnes Divadlo pod Palmovkou), v Divadle E. F. Buriana (dnes Divadlo Archa), v Činoherním klubu. Stěžejní bylo jeho tvůrčí období v Divadle Komedie. V posledních letech spolupracuje s Divadlem Na zábradlí, s Národním divadlem, Divadlem v Dlouhé, Divadlem NoD, se Studiem Hrdinů, Divadlem pod Palmovkou či Spolkem JEDL. Dosud režíroval na sto dvacet inscenací.

V programu k inscenaci *Nory* Henrika Ibsena v Divadle pod Palmovkou Jan Nebeský uvedl: „Při inscenování je pro mne důležitý obraz. Obraz jako princip. Obraz dokáže nést metaforu k dalším vrstvám a proniká rychleji k divákovi. Jeho [Ibsenovy] hry jsou stále aktuální, vypovídají

i o nás a našich problémech; ale nejsem mravokárcem. Nerad vysvětluji. Nerad poučuji. Rád se bavím a hledám společně s herci v materii textu i za ní.“

Jan Nebeský působil jako pedagog na Vyšší odborné škole herecké, přednáší na Katedře činoherního divadla DAMU.

Cena se uděluje od roku 2003 k ohodnocení výjimečných uměleckých tvůrčích nebo interpretačních počínů nebo za dlouhodobé umělecké zásluhy v oblasti divadla. Nositelem ceny se může stát fyzická nebo právnická osoba. Cena se uděluje na návrh poroty jmenované ministrem kultury.

Laureáti

- 2003 **David Radok**
- 2004 **Otomar Krejča**
- 2005 **Jiří Suchý**
- 2006 **Ladislav Smoček**
- 2007 **Jan Antonín Pitínský**
- 2008 **Jan Borna**
- 2009 **Ivan Vyskočil**
- 2010 **Karel Kraus**
- 2011 **Jiří Kylián**
- 2012 **Pavel Šmok**
- 2013 **Čtibor Turba**
- 2014 **Adolf Scherl**
- 2015 **Jaroslav Vostrý**
- 2016 **Petr Oslzlý**
- 2017 **Petr Zuska**
- 2018 **Jan Schmid**

Cena Ministerstva kultury za přínos v oblasti hudby Jiří Chvála

**za celoživotní sbormis-
trovskou činnost a dlou-
holetou úspěšnou práci
s hudebním dorostem**

Narozen 1933 v Praze. Po absolvování oboru dirigování na Hudební fakultě AMU působil jako sbormistr Českého pěveckého (dnes Pražského filharmonického) sboru. Systematicky s ním studoval světový repertoár sborových, oratorních i kantátových děl a spolupracoval při jejich realizaci s předními dirigentskými osobnostmi. Od roku 1967 stojí v čele Kühnova dětského sboru, s nímž pravidelně vystupuje na hudebních festivalech doma i v zahraničí a přivedl jej k vítězství v řadě světových soutěžních klání (Neerpelt, Princeton, Tolosa, Wuppertal). Spolupracuje s českými i zahraničními operními scénami, diriguje řadu dalších domácích a zahraničních sborových i orchestrálních těles a zasedá v porotách čtených mezinárodních sborových soutěží. Významné je také jeho působení na katedře dirigování na pražské AMU (od roku 1958). Má na svém kontě imponující počet rozhlasových snímků a přes 30 nahrávek.

Cena se uděluje od roku 2003 k ohodnocení výjimečných uměleckých tvůrčích nebo interpretačních počinů nebo za dlouhodobé umělecké zásluhy v oblasti hudby. Nositelem ceny se může stát fyzická nebo právnická osoba. Cena se uděluje na návrh poroty jmenované ministrem kultury.

Laureáti

- 2003 **Marek Kopelent**
- 2004 **Ivan Moravec**
- 2005 **Richard Novák**
- 2006 **Svatopluk Havelka**
- 2007 **Jiří Kout**
- 2008 **Zdeněk Šesták**
- 2009 **Milan Slavický**
- 2010 **Ilja Hurník**
- 2011 **Lubomír Dorůžka**
- 2012 **Zuzana Růžičková**
- 2013 **Jiří Černý**
- 2014 **Miloš Štědroň**
- 2015 **Ivana Loudová**
- 2016 **Jan Kouba**
- 2017 **Petr Kotík**
- 2018 **Luboš Sluka**

Cena Ministerstva kultury za přínos v oblasti výtvarného umění **Václav Cigler**

**za celoživotní výtvarné
dílo, pedagogickou čin-
nost a nezpochybnitelný
přínos pro oblast výtvar-
ného umění**

Narozen 1929 ve Vsetíně. V letech 1951–1957 studoval na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze v ateliéru prof. Josefa Kaplického. V roce 1965 založil a do roku 1979 vedl ateliér Sklo v architektuře na Vysoké škole výtvarných umění v Bratislavě. Václav Cigler patří k nejvýznamnějším autorům umělecké generace nastupující na počátku šedesátých let 20. století. Ve své tvorbě předjímal rodící se koncepty soudobého výtvarného vyjadřování (konstruktivní tendence, minimalismus, land-art, světelnou a kinetickou plastiku). Doménou jeho tvorby je práce s prostorem, se sklem, světlem a s vodou. Tvorba Václava Ciglera je zaměřena na plastické objekty z broušeného optického skla, návrhy a realizace osvětlovadel a šperků, kresby, projekty a kompozice pro architekturu. Své práce představil na mnoha samostatných a kolektivních výstavách v České republice a v zahraničí. Jeho díla jsou zastoupena v řadě významných soukromých i veřejných sbírek.

Cena se uděluje od roku 2003 k ohodnocení výjimečných uměleckých tvůrčích nebo interpretačních počinů nebo za dlouhodobé umělecké zásluhy v oblasti výtvarného umění. Nositelem ceny se může stát fyzická nebo právnická osoba. Cena se uděluje na návrh poroty jmenované ministrem kultury.

Laureáti

- 2003 **Jitka Válová**
- 2004 **Václav Boštík**
- 2005 **Adriena Šimotová**
- 2006 **Dalibor Chatrný**
- 2007 **Karel Malich**
- 2008 **Jan Kaplický**
- 2009 **Vladimír Kopecký**
- 2010 **František Skála, ml.**
- 2011 **Leoš Válka**
- 2012 **Petr Wittlich**
- 2013 **Milan Grygar**
- 2014 **Stanislav Kolíbal**
- 2015 **Ludvík Hlaváček**
- 2016 **Charlotta Kotíková**
- 2017 **Jan Solpera**
- 2018 **Jana a Jiří Ševčíkovi**

Cena Ministerstva kultury za přínos v oblasti architektury Ivan Kroupa

**za mimořádný autorský
přístup v evropském
kontextu a za příspěví
k rozvoji současné archi-
tektury prostřednictvím
pedagogické činnosti**

Narozen 1960 v Kolíně. Vystu-
doval Fakultu architektury ČVUT
v Praze. Od roku 2008 je vedou-
cím ateliéru architektury na Vy-
soké škole uměleckoprůmyslové
v Praze. Jako výrazná osobnost
české architektury se profiluje již
od 90. let. K nejvýznamnějším
realizacím patří DOX – Centrum
současného umění v Praze, He-
modialyzační centrum Bulovka B.
Braun, objekty tiskárny Karmášek
v Českých Budějovicích, rodinné
domy v Roudnici nad Labem
atd. Z urbanistických projektů je
to např. Bažantnice Pražského
hradu. „Jednotlivé projekty jsou
dost rozdílné, nikdy se neopakují.
Jsou stavěné z klienta a z místa.
Do žádné škatulky se to podle
mne strčit nedá. Každý klient
a místo jsou jiní, proto je někdy
architektura klidná, až jako by
nebyla, jindy výrazná, až divoká.
Společná linka, souvislost všech
projektů je daná způsobem
myšlení a práce,“ charakterizoval
vlastní tvorbu v rozhovoru pro
Českou televizi.

Cena se uděluje od roku 2009
k ohodnocení výjimečných umě-
leckých tvůrčích nebo interpre-
tačních počinů nebo za dlouho-
dobé umělecké zásluhy v oblasti
architektury. Nositelem ceny se
může stát fyzická nebo právnická
osoba. Cena se uděluje na ná-
vrh poroty jmenované ministrem
kultury.

Laureáti

2009 **Eva Jiříčná**
2010 **Alena Šrámková**
2011 **Miroslav Masák**
2012 **Emil Příklad**
2013 **Rostislav Švácha**
2014 **Ladislav Lábus**
2015 **Otakar Kuča**
2016 **Zdeňka Vydrová**
2017 **Věra Machoninová**
2018 **Růžena Žertová**

Cena Ministerstva kultury za přínos v oblasti kinematografie a audiovize **Jiří Menzel**

za filmy,
kterými se nesmazatelně zapsal
do dějin české a světové
kinematografie

Narozen 1938 v Praze. Režisér, herec a spisovatel. Studoval režii na FAMU, kde v roce 1962 absolvoval u Otakara Vávry. V šedesátých letech 20. století patřil k tvůrcům filmové československé nové vlny. Jeho první celovečerní film *Ostře sledované vlaky* (1966) podle literární předlohy Bohumila Hrabala získal Oscara za nejlepší zahraniční film. Následoval trezorový film *Skřivánci na niti* (1969), natočený opět podle Bohumila Hrabala, který v roce 1990 získal cenu Zlatý medvěd na Mezinárodním filmovém festivalu v Berlíně. Další z jeho filmů *Vesničko má středisková* byl v roce 1985 nominován na Oscara. Vedle rozsáhlé filmové tvorby se také věnoval divadelní režii (Činoherní klub, Divadlo na Vinohradech) a vyučoval na FAMU. Je zahraničním členem Americké filmové akademie, nositelem vysokého francouzského uměleckého titulu Řád umění a literatury a držitelem Českého lva za dlouholetý umělecký přínos českému filmu.

Cena Ministerstva kultury za přínos v oblasti kinematografie a audiovize in memoriam Jaroslav Kučera

za celoživotní ochotu
experimentovat a osobitý
kameramanský rukopis,
kterým umocňoval vyzně-
ní kinematografických děl

Narozen 1929 v Praze. Patřil k nejvýznamnějším českým kameramanům. Od počátku své tvůrčí dráhy se prosadil invenčním autorským vyjadřováním a originálním vizuálním stylem. Tvořil s Vojtěchem Jasným (*Až přijde kocour, Všichni dobří rodáci*), Janem Němcem (*Démanty noci*), Jurajem Herzem (*Morgiana*), Zdeňkem Podskalským (*Noc na Karlštejně*), Oldřichem Lipským (*Adéla ještě nevečeřela*) a s dalšími významnými režiséry. Jako kameraman pracoval i pro televizi, vytvářel filmové dotáčky pro divadla, například pro Laternu magiku, vyučoval na FAMU. Jeho ženou a spolupracovnicí byla režisérka Věra Chytilová. Z jejich spolupráce vznikl snímek *Automat svět z povídkového filmu Perličky na dně*, filmy *Sedmikrásky* a *Ovoce stromů rajských jíme*. Za své dílo byl mnohokrát oceněn doma i v zahraničí. Zemřel v roce 1991 v Praze.

Cena se uděluje od roku 2009 k ohodnocení mimořádně významných výsledků či výjimečných uměleckých tvůrčích, interpretačních nebo technických počinů v procesu tvorby, výroby, šíření a uchovávání kinematografických a audiovizuálních děl nebo za výzkumnou či propagační činnost v oblasti kinematografie a audiovize nebo za dlouhodobé zásluhy v oblasti kinematografie a audiovize. Cenu lze udělit též in memoriam. Cena se uděluje na návrh poroty jmenované ministrem kultury.

Laureáti

- 2009 **Jiří Krejčík**
- 2010 **Břetislav Pojar, Karel Kachyňa**
in memoriam
- 2011 **Jan Němec, Zdeněk Liška**
in memoriam
- 2012 **Ladislav Helge, Jan Špáta**
in memoriam
- 2013 **Vladimír Opěla, František Vlácil**
in memoriam
- 2014 **Kristina Vlachová, Věra Chytilová**
in memoriam
- 2015 **Drahomíra Vihanová, Miroslav Ondříček**
in memoriam
- 2016 **František Filip, Elmar Klos** in memoriam
- 2017 **Jaromír Kallista, Jiří Brdečka** in memoriam
- 2018 **Hynek Bočan**

Poroty

Státní cena za literaturu

Radovan Auer, ředitel Světa knihy

Blanka Činátlová, literární historička, kritička

Leszek Engelking, bohemista, literární vědec, historik a překladatel

Tatjana Jamnik, bohemistka, překladatelka, nakladatelka

Pavel Janoušek, literární a divadelní vědec, historik a kritik

Eva Klíčová, literární kritička

Vladimír Papoušek, literární vědec a historik

Státní cena za překladatelské dílo

Iva Dvořáková, rusistka, překladatelka

Veronika Ter Harmsel Havlíková, nederlandistka, překladatelka

Ladislav Nagy, anglista, amerikanista, překladatel

Vratislav J. Slezák, germanista, překladatel

Lucie Zakopalová, polonistka, překladatelka

Petr Zavadil, romanista, hispanista, překladatel

Jan Zelenka, nakladatelský redaktor

Cena Ministerstva kultury za přínos v oblasti divadla

Kamila Černá, Institut umění – Divadelní ústav

Petr Francán, Divadelní fakulta Janáčkovy akademie múzických umění v Brně

Radmila Hrdinová, Jednota hudebního divadla

Ondřej Kepka, Herecká asociace

Yvona Kreuzmannová, Vize tance

Tatjana Lazorčáková, Katedra divadelních a filmových studií Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci

Jana Machalická, Asociace českých divadelních kritiků

Nina Malíková, Sdružení profesionálních loutkářů

Stanislav Moša, Asociace profesionálních divadel ČR

Zdeněk Prokeš, Taneční sdružení ČR

Jan Vedral, Divadelní fakulta Akademie múzických umění v Praze

Cena Ministerstva kultury za přínos v oblasti hudby

Petr Dorůžka, hudební novinář

Markéta Kabelková, muzikoložka, České muzeum hudby

Miroslav Pudlák, muzikolog, Ústav hudební vědy Filozofické fakulty Univerzity Karlovy

Luboš Stehlík, šéfredaktor časopisu *Harmonie*

Eva Velická, muzikoložka, šéfredaktorka nakladatelství Bärenreiter Praha

Cena Ministerstva kultury za přínos v oblasti výtvarného umění

Tomáš Vaněk, výtvarník, rektor Akademie výtvarných umění v Praze

Vít Havránek, teoretik a organizátor, ředitel iniciativy pro současné umění tranzit.cz, přednáší současné umění na VŠUP

Milena Kalinovská, teoretička umění, kurátorka

Michal Škoda, umělec a kurátor, od roku 1997 v čele Galerii současného umění a architektury Domu umění města České Budějovice

Gina Renotière, vedoucí odboru moderního a současného umění Muzea umění Olomouc

Cena Ministerstva kultury za přínos v oblasti architektury

Markéta Veselá, architektka, zakladatelka architektonické kanceláře MAURA

Renata Vrabelová, architektka, teoretička architektury, předsedkyně rady sdružení Centra architektury v Brně

Osamu Okamura, architekt, děkan Fakulty umění a architektury Technické univerzity v Liberci

Miroslav Vodák, architekt, člen spolku CBArchitektura, člen Komise pro architekturu a územní plánování města České Budějovice

Filip Landa, architekt (FAKT architekti), šéfredaktora časopisu *ERA21*

Cena Ministerstva kultury za přínos v oblasti kinematografie a audiovize

Jaroslav Černý, režisér, scénárista

Jan Grygar, herec

Jaromír Kallista, producent, vysokoškolský pedagog

Lucie Králová, režisérka, scénáristka, dramaturgyně, vysokoškolská pedagožka

Jan Svačina, filmový kritik a teoretik

**Publikace vychází u příležitosti předání státních cen
a cen Ministerstva kultury pro rok 2019**

Fotografie: Karel Cudlín (K. Sidon), Daniel Hnát (A. Kareninová),
Krista Nebeská (J. Nebeský), Karel Šuster (J. Chvála),
Angelika Zinzow (V. Cigler), Archiv Ivana Kroupy (I. Kroupa),
Martin Špelda (J. Menzel), Jaroslav Brabec (J. Kučera)

Návrh obálky a sazba: Formata v. o. s.

Vydalo Národní divadlo pro Ministerstvo kultury České republiky

Tisk: STUDIO PRESS s. r. o.

Náklad: 350 výtisků

Počet stran: 24

Vydání první

Neprodejné

Národní divadlo

MINISTERSTVO
KULTURY

Česká televize